

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สมาชิกในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่บริการ และนิสิตนักศึกษา สมาชิก 4 กลุ่มนี้ นิสิตนักศึกษา เป็นสมาชิกกลุ่มใหญ่ที่สุด สภาพโดยทั่วไปของนิสิตนักศึกษา คือ สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีอายุในระยะคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ จะมีอายุระหว่าง 17-23 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ ดักกลาสส์ (Douglass) ให้ความเห็นว่า "วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง อยากรแสดงความคิดเห็น ชอบโอ้อวด ต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ และชอบตั้งกลุ่มขึ้นมา เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือทางตรงกันข้ามก็ได้"¹ มีผลการวิจัยสภาพนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา ดังนี้ คือ

1. ปีหนึ่ง นิสิตนักศึกษารู้สึกตื่นเต้น สนใจต่อทุก ๆ สิ่งรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย เขาอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษาและอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย
2. ปีสอง เขาไม่ค่อยพอใจครูบาอาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย
3. ปีสาม เขามักจะสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน มีความเฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัยและการเรียน

¹

Herl R. Douglass, The High School Curriculum (New York : Ronald Press, 1964), p.56.

4. ปีสี่ เขาจะไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มักจะเริ่มสนใจเรื่องเกี่ยวกับการงาน และความก้าวหน้าในอนาคต¹

จะเห็นได้ว่าลักษณะพิเศษของนิสิตนักศึกษา คือ ความกระตือรือร้นและสนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทุนไม่ใคร่ที่จะเห็นสภาพซึ่งไม่ถูกต้องหรือความไม่ยุติธรรมในสังคม ต้องการความอิสระในการแสดงออก ดังนั้น จึงทุนไม่ใคร่ที่จะเห็นข้อผิดพลาดของผู้ใหญ่ การดำเนินการแก้ไขที่ล่าช้า สภาพความขัดแย้งและข้อบกพร่องในสังคมทำให้บั่นทอนจิตใจ และกระตุ้นให้อยากต่อสู้เรียกร้อง เพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

แต่นิสิตนักศึกษาก็มีพื้นฐานแตกต่างกัน เช่นพื้นฐานทางครอบครัว เศรษฐกิจ การศึกษาอบรม ความเชื่อ และบุคลิกภาพ จึงมีการรวมกลุ่มตามความสนใจ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (Peer Group) จึงเกิดขึ้น ทำให้มีอิทธิพลจากบุคคลไปสู่กลุ่มหรืออิทธิพลจากกลุ่มไปสู่บุคคล ซึ่งเป็นลักษณะของวัยรุ่นทั่วไปที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุข เพราะกลุ่มให้ความมั่นใจ และยอมรับในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ทำให้เขามีความสบายใจ มีความสุข มีอิทธิพลทำให้เขามีความเชื่อและมีพฤติกรรมไปตามลักษณะของกลุ่มที่เขาอยู่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีดังนี้

1. จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตนักศึกษา รู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ
2. จะสนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางพุทธิปัญญาของการศึกษาในมหาวิทยาลัย -
3. จะสนับสนุน ตนเอง อารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนิสิต ซึ่งอาจไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียน และมหาวิทยาลัย
4. เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกับคนที่ภูมิหลังแตกต่างกันได้

1

Jerry Hochbaum, "Structure and Process in Higher Education," in College & Students, Edited by Kenneth A. Feldman, (New York : Pergamon Press, 1972), pp.10-11.

5. ช่วยยุบยงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือ
ประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนิสิตนักศึกษา หรือในทาง
กลับกัน กลุ่มเพื่อนก็อาจช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมไม่ยอมเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ได้
6. นิสิตนักศึกษาคณะที่เรียนไม่คอยดี หรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เขาเลือก
ทางออกทางอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุนให้สนใจต่อ
สิ่งอื่น ๆ ที่มีวิชาการศึกษา

7. องค์การบริหารนิสิตนักศึกษามักจะมีหน้าที่เป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน¹

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา นิสิตนักศึกษาทั่วโลกมีการเคลื่อนไหวอย่าง
รวดเร็วเกินกว่าที่อาจารย์และผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้
แต่เดิม นิสิตนักศึกษาคณะจะสงบเสงี่ยม เป็นสมาชิกที่คอยแต่รับบริการทางการศึกษาอย่างเฉย
ต่อมากค่อย ๆ มีการเคลื่อนไหวในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรม ความเห็นไม่
สอดคล้องกับผู้บริหารทางการศึกษาและเลยไปถึงสังคมที่นำวามสับสนของผู้ใหญ่ ไม่อาจ
รอการตัดสินใจที่เชื่อใจของผู้ใหญ่ได้ เหตุการณ์เช่นนี้ค่อย ๆ ทวีความรุนแรงและขยาย
ไปทั่วโลก เช่น "การเดินขบวนและความเคลื่อนไหวของนักศึกษามีอิทธิพลในการโค่นล้ม
เปโรง (Peron) แห่งอาร์เจนตินา"² และ "การเดินขบวนเรียกร้องเสรีภาพใน
โปแลนด์ เมื่อ พ.ศ. 2499 และนักศึกษาเกาหลีเคลื่อนไหวจนชนะรัฐบาลของรี (Rhee)
เมื่อ พ.ศ. 2503"³

สภาพของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเมืองไทยนั้น แต่เดิม สนใจแต่
กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แม้บางครั้งบางคราวจะเคลื่อนไหวออกไปภายนอกบ้าง

¹

Kenneth A. Feldman, "Students, Student culture, and Teachers,"
in College & Students, Edited by Kenneth A. Feldman, (New York :
Pergamon Press, 1972), pp. 329-330.

² สุรัฐ ศิลปอนันต์, "นิสิตนักศึกษากับการเมือง," วารสารคณะกรรมาธิการ
ศึกษาแห่งชาติ 8 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2516) : 25.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

เช่น การรวมตัวกันต่อต้านการเลือกตั้งในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อเรียบร้อยแล้วก็กลับเข้าไปสนใจกิจกรรมภายในเช่นเดิม ต่อจากนั้นไม่นาน จึงเริ่มกรณีขัดแย้งและการประท้วงภายในมหาวิทยาลัยเกิดขึ้น ใน พ.ศ.2513-2514 มีการเกินขอบเขตและการเรียกร้องครั้งนี้

- นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรียกร้องให้เลิกศึกษาระบบแบบหน่วยกิต

- นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียกร้องให้ยกเลิกระบบหน่วยกิต

- นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประท้วงฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยที่สั่งพักการเรียนนักศึกษา

- นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ประท้วงการลดชื่อนักศึกษา¹

จนกระทั่งการเคลื่อนไหวขยายกว้างขึ้น ประจวบกับการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ มีประชาชนสนับสนุน และเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

นับตั้งแต่นั้นมา ความสนใจ ความหวัง และความวิตกกังวลในเรื่อง นิสิตนักศึกษาเริ่มมีอย่างกว้างขวาง ซึ่ง ดร.กระจาง พันธุ์นาวัน สรุปว่า

ส่วนใหญ่แล้ว ผู้บริหาร หรือ อาจารย์ รวมทั้งผู้บริหารประเทศ มีลักษณะความคิดเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาบนพื้นฐานของความกลัว, มีการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แปลก ๆ บางแห่งเป็นไปในทางควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด บางแห่งปิดกั้นอย่างเคร่งครัด บางแห่งปล่อยอย่างเสรี เอาอกเอาใจนิสิตนักศึกษาจนเกินความพอดี บางแห่งพยายามเชิญชวนนิสิตนักศึกษาให้ไปพวกควยวิธีการต่าง ๆ โดยที่โลกทัศน์ของทั้งสองฝ่าย เหมือนกันบาง ต่างกันบาง²

¹ โยชม วรณศิริ, "พลังนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย," วารสารคณะกรรมาธิการปฏิรูปฯ แห่งชาติ, 8 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2516): 9-23.

² กระจาง พันธุ์นาวัน, "นิสิตกับความมั่นคงของชาติ," เอกสารประกอบคำอภิปรายในการสัมมนาอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิต ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 30 กันยายน 2520, หน้า 2. (อัครสำเนา)

ต่อมาภายหลังวันที่ 6 ตุลาคม 2519 การจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ต้องหยุดชะงักลง โดยคำสั่ง ฉบับที่ 42 ของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน แต่เหตุการณ์ได้คลี่คลาย เมื่อมีการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2520 รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมได้ โดยกำหนดขอบเขต ดังนี้

1. จะต้องเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเป็นกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น
2. จะต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการ อย่างเป็นจริง โดยให้อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของคณะที่จัดสอนวิชาการค่านั้นๆ ส่วนชมรมบางชมรมที่ไม่อาจจัดให้อยู่ในคณะใดคณะหนึ่งอย่างชัดเจนได้ เช่น ชมรมปาฐกถาและโต้วาที จะต้องขอความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัยก่อนและให้อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของสโมสร
3. การเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา
4. กิจกรรมทางฯ จะต้องมีอาจารย์ที่มีปริญญาดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด
5. การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการไปสู่ประชาชนนั้น ให้เป็นหน้าที่และควรรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัยและสถานนั้นโดยตรง ส่วนนิสิตศึกษานั้นควรที่จะมุ่งใช้เวลาในการเรียนและฝึกอบรมตนเองให้มีความรู้และทักษะเพื่อประโยชน์ของตนเองในอนาคต¹

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังกำหนดว่า "การจัดกิจกรรมนอกสถานศึกษา ให้กระทำเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเฉพาะที่ได้รับการร้องขอจากหน่วยราชการ หรือร่วมกับหน่วยราชการเท่านั้น"²

¹ พยายามหาวิทยาลัย, สำเนาหนังสือ ที่ ทม.0204/2601 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2521. (อัครสำเนา)

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำเนาหนังสือ ที่ สร.0202/1858 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2521. (อัครสำเนา)

แนวปฏิบัติเช่นนี้ จึงไม่ตรงกับความรู้สึกของนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาคิดว่า ตนควรเป็นผู้ใหญ่และรับผิดชอบตนเองได้ อาจารย์ไม่ควรสอนหรือดูแลเขาเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา แต่ควรยอมรับในความเป็นผู้ใหญ่ และเคารพในความคิดเห็นของเขา นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษา ไม่ชอบการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เขาต้องการให้การเรียนรู้ของเขาสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของสังคม เขาต้องการเข้าไปสัมผัสหรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและสังคม มีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนิสิตนักศึกษา คือ

1. นิสิตนักศึกษาต้องการให้คนอื่นมีโมติวัตนทางบวกและเป็นจริงของความสามารถของเขาในโลกของมหาวิทยาลัยและโลกกว้าง
2. เขาต้องการที่จะก้าวไปถึงจุดที่เขามองเห็น โครงสร้างและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของความรู้ที่เรียน อันจะทำให้เขาสามารถสร้างความคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
3. เขาต้องการเห็นความสัมพันธ์ สอดคล้องของการศึกษาระดับสูงกับคุณภาพชีวิต และอยากจะมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับความคิดและการตัดสินใจใหม่ที่เขาสรางขึ้น¹

ถ้าพิจารณาจากการศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา จะเห็นว่า "มีข้อจำกัดทางด้านวิชาการ คือเขาไม่สามารถเสริมสร้างพัฒนาการรอบด้านของนิสิตนักศึกษาได้ครบ ระเบียบวิธีและเวลาที่จำกัด และไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ความสนใจของนิสิตนักศึกษาได้ครบถ้วน"² ดังที่กล่าวแล้ววานิสิตนักศึกษามีความแตกต่างกัน จึงต้องพัฒนาให้

¹ วัลลภา สุนาดัย, "นิสิตนักศึกษา," เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ครั้งที่ 1 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 30 กันยายน - 2 ตุลาคม 2520, หน้า 6. (อัครสำเนาะ)

² วิจิตร ศรีสุวาน, "สรุปสาระคำบรรยาย ของ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสุวาน รักษาการในตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น," รายงานการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษากิจการรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8-11 มิถุนายน 2521, หน้า 11. (อัครสำเนาะ)

แตกต่างกันด้วย ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ส่วน คือ ด้านการสอน การวิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นั้น สถาบันอุดมศึกษา จะทำได้สมบูรณ์มากขึ้น ถ้ามีกิจกรรมนอกเหนือไปจากกิจกรรมในชั้นเรียน คือ จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนิตินักศึกษา (Student Activities) เพื่อเสริมสิ่งที่กิจกรรมในหลักสูตรไม่สามารถให้ได้ทั้งหมด ให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้สังคม รวมทั้งทำประโยชน์แก่สังคม ตลอดจนฝึกการทำงานในสังคมด้วย ดังที่ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล กล่าววา

วัตถุประสงค์โดยกว้างของมหาวิทยาลัย มี 2 ประการ คือ

1. ทางการใหญ่ักศึกษามีความรู้ทางด้านวิชาการ ซึ่งเราให้ได้ในห้องเรียน
2. ทางการใหญ่ักศึกษาในสังคม เป็นสมาชิกของสังคมที่มีประโยชน์ ทำประโยชน์ได้ร่วมกับบทบาทของคนในการทำงาน ซึ่งมหาวิทยาลัยสร้างบุคลิกในข้อนี้ได้โดยกิจกรรมนิตินักศึกษา¹

กลไกสำคัญ ในการทำให้ภารกิจทางด้านกิจกรรมนิตินักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามหลักการ นโยบาย เป้าหมายและตอบสนองความต้องการของนิสิตนักศึกษา นั้น คือ ผู้บริหาร ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ อธิการบดี ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด มีการแต่งตั้งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิตินักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ส่วนวิทยาลัยเอกชนนั้น บางแห่ง ผู้อำนวยการรับผิดชอบการบริหารกิจการนิตินักศึกษาเอง บางแห่งมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในแต่ละยุคแต่ละสมัย เราจะเห็นว่าสภาพการณ์หรือสถานการณ์ทางด้านกิจการนิตินักศึกษา ใน

¹เกษม สุวรรณกุล, "สรุปสาระคำบรรยายของ ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย," รายงานการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8-11 มิถุนายน 2521, หน้า 8. (อัครสำเนา)

แต่ละสถาบันแตกต่างกัน บางสถาบันเหตุการณ์สงบเรียบร้อย บางสถาบันมีเหตุการณ์ เป็นข่าวอยู่เสมอ นั่นคือ ธรรมชาติของความแตกต่างของนิสิตนักศึกษา สถาบัน และ พฤติกรรมทางการบริหารที่แตกต่างกันของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบัน แม้ว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านนี้ จะขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย หรืออย่างน้อย 3 ฝ่าย ก็คือ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิตนักศึกษาเองก็ตาม แต่ผู้บริหารเป็นบุคคลที่บังคับบัญชาทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิตนักศึกษา พฤติกรรมของผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อความพอใจ ไม่พอใจและ ลดหรือเพิ่มความขัดแย้ง ในหมู่อาจารย์ที่ปรึกษา นิสิตนักศึกษา หรืออาจารย์ ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา รวมทั้งภาพพจน์ที่นิสิตนักศึกษาจะมีต่อผู้บริหารสถาบันหรืออธิการบดี อีกด้วย เพราะอธิการบดีเป็นผู้เลือกรองอธิการบดี ดังนั้น ในหลายสถาบัน จะเกิดกรณี ขัดแย้งในเรื่องการสรรหาหรือเลือกตั้งหรือแต่งตั้งอธิการบดี เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในบางมหาวิทยาลัยมีการประท้วงขับไล่อธิการบดี เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่ออธิการบดีจะเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการ นิสิตนักศึกษา ก็มักจะต้องพิจารณาเป็นพิเศษ เพราะผู้บริหารกิจการนิสิตศึกษานั้น ต้อง ปฏิบัติงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีในงานด้านวิชาการ ผู้บริหารกิจการ นิสิตนักศึกษาจะต้องทุ่มเทการทำงานในคณะบริหารกิจการเสริมหลักสูตร ในขณะที่ผู้ "สร้างผลงานความเป็นเลิศทางวิชาการ มีเสรีภาพทางวิชาการและมีอิสระในการดำเนิน ภารกิจ ตามหลักการอุดมศึกษา"¹ อย่างเต็มที่ แก่ผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาจะต้อง ลดงานวิชาการลง ขณะเดียวกันการปฏิบัติงานก็ไม่อิสระเพราะต้องคำนึงถึงนโยบายของ ผู้บริหาร รัฐบาล และความต้องการของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเด็กในวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติต่าง ๆ มาก ก็คือ

¹วิจิตร ตรีสุวาน, หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 45-49.

- ลักษณะคาเอารมณะ สะท้อนใจง่าย ทนคำวิจารณ์ไม่ได้ ชัดแย้งกับผู้ใหญ่
- ลักษณะทางสังคม เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม หรือต่อต้านสังคม
- บุคลิกภาพ มีความกังวล ไม่นับใจในตนเอง รุนววยสับสน ทั่นคคิ ไม่นี่ต่อตนเอง¹

ที่สำคัญมากอีกประการหนึ่ง ก็คือ ผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาจะต้องทำงานกับกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม คือ อาจารย์และนิสิตนักศึกษา ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก ซึ่งผลการวิจัยของแพทย์หญิงอุษฎี สุทธิปริยาศิริ ปรากฏว่า "อาจารย์และนิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันร้อยละ 72.7 มีความคิดเห็นคล้ายกันเพียงร้อยละ 27.3 เท่านั้น"² เมื่อผู้บริหารต้องทำงานกับกลุ่มบุคคล 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันมากเช่นนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสรรหาผู้บริหารซึ่งมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงเห็นว่า น่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันว่ามีพฤติกรรมอย่างไร และผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่คี่นั้ ควรจะมีพฤติกรรมทางการบริหารอย่างไรจึงจะเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยและศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

¹วัชรวิ ทรัพย์มี, "ปัญหาวัยรุ่นยุคใหม่," วิทยาสาร 26(กุมภาพันธ์, 2518): 38.

²อุษฎี สุทธิปริยาศิริ, "ช่องว่างระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา" เอกสารวิเคราะห์หาวิธีการศึกษาจากหนังสือพิมพ์ของฝ่ายเผยแพร่ชาว กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ 9/2520 ตุลาคม 2520, หน้า 1-2. (อค์สำเนา)

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา เหนือที่เป็นอยู่จริงกับที่ควรจะเป็น

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ด้านกิจสัมพันธ์ ด้านสัมพันธ์ภาพและทั้งสองด้านรวมกัน อยู่ในระดับสูง

2. พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา แตกต่างกัน

3. พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ของรัฐและเอกชน แตกต่างกัน

4. พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นอยู่จริงกับที่ควรจะเป็น แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมทางการบริหาร 2 ด้าน คือ ด้านกิจสัมพันธ์ (Initiating Structure) และด้านสัมพันธ์ภาพ (Consideration) ในการปฏิบัติงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยศึกษาเฉพาะตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปฏิบัติงานกิจการนิสิตนักศึกษา และนิสิตนักศึกษาที่ทำงานด้าน

กิจกรรม ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 21 แห่ง
ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2521

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นเครื่องมือเพียงอย่างเดียว
ในการวิจัย และจะต้องจัดทำให้เสร็จสิ้นภายในเวลาประมาณ 4 เดือนเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ ถือว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นประเมินพฤติกรรม
ผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาด้วยความจริงใจ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง มหาวิทยาลัย หรือ สถาบัน ที่สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 ใน
กรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา
ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาของ
วิทยาลัยเอกชน ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หรือ ประธานคณะกรรมการกิจการ
นิสิตศึกษาคณะต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษา

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ทำงานคานกิจการนิสิตนักศึกษา ในสถาบัน
อุดมศึกษา

นิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตหรือนักศึกษา ที่ทำงานคานกิจกรรมในสถาบัน
อุดมศึกษา

พฤติกรรมทางการบริหาร หมายถึง "การกระทำที่แสดงออกถึงความสามารถ
ในการนำกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งการบำรุงขวัญและกำลังใจของกลุ่ม ซึ่งแสดงออกใน

การบริหารงานและผู้ร่วมงานสามารถสังเกตได้"¹

พฤติกรรมค่านิยมสัมพันธ์ (Initiating Structure) "เป็นพฤติกรรมของผู้นำด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกของกลุ่มโดยเน้นหนักไปทางด้านการควบคุมงาน การจัดโครงสร้างขององค์การ เน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานให้ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย"²

พฤติกรรมความสัมพันธ์สภาพ (Consideration) "เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งทางการสร้างความพึงพอใจให้ผู้ร่วมงาน การสนองตอบความต้องการของผู้ร่วมงาน ความสนิทสนมไว้วางใจในผู้ร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างอบอุ่นระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน"³

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. จะช่วยให้ทราบพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันและที่ควรจะเป็น
2. จะเป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคล เพื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
3. จะเห็นประโยชน์ต่อผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยตรงในการปรับปรุงการบริหารให้ดียิ่งขึ้น

¹ Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration

(New York : Macmillan Co., 1966), p. 34.

² John K. Hemphill, and Alvin E. Coons, "Leader Behavior,"

in Ronald F. Campbell and Russell T. Gregg (Eds.), Administrative Behavior in Education (New York : Harper & Brothers Publishers, 1957),

p. 170.

³ Ibid.

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ ในลักษณะของการวิจัยภาคสนาม มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยสังเขป ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 21 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่าง แบบ Stratified Random Sampling ดังนี้

1. ผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา ระดับสถาบัน แห่งละ 1 คน ระดับคณะ คณะละ 1 คน รวม 98 คน
2. อาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ระดับสถาบันและระดับ คณะของแต่ละสถาบัน จำนวนร้อยละ 50 รวม 280 คน
3. นิสิตนักศึกษาที่ทำงานด้านกิจกรรม ระดับสถาบันและระดับคณะของแต่ละสถาบัน จำนวนร้อยละ 40 รวม 595 คน

รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 973 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวจากแบบสอบถาม LBDQ ของ Andrew W. Halpin¹ จัดทำเป็น 3 ฉบับ คือ

1. ฉบับ ก. สำหรับผู้บริหาร ✓
2. ฉบับ ข. สำหรับอาจารย์ ✓
3. ฉบับ ค. สำหรับนิสิตนักศึกษา ✓

แบบสอบถามแต่ละฉบับ มี 2 ตอน คือ

1

Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration.

(New York : Macmillan Co., 1966), pp.88-99.

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการ
เลือกตอบ (Check list) และแบบให้ตอบอิสระ (Open end) โดยถามเรื่องต่อไปนี้

ฉบับ ก. ถาม 8 ข้อ ในเรื่อง สถาบันที่ทำงาน เพศ อายุ วุฒิ
การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา
ระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานคานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ระยะเวลา
ที่ได้เป็นผู้บริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและสภาพของ
การเป็นผู้บริหาร

ฉบับ ข. ถาม 7 ข้อ ในเรื่องเกี่ยวกับ ฉบับ ก. ยกเว้นเรื่อง
การเป็นผู้บริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

ฉบับ ค. ถาม 7 ข้อ ในเรื่อง สถาบันการศึกษา เพศ อายุ
การศึกษาก่อนเข้าสถาบันนี้ ประสบการณ์ก่อนเข้า
สถาบันนี้ กิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบและระยะเวลา
ที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหาร
กิจกรรมนิสิตนักศึกษา ตามแนวแบบสอบถาม LBDQ ของ Halpin¹ มีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีทางเลือก 5 ระดับ แต่ละข้อ ต้อง
ประเมินความถี่ของพฤติกรรม 2 ครั้ง ครั้งแรก ประเมินสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือ
สภาพที่เป็นจริง ครั้งที่ 2 ประเมินสภาพที่ควรจะเป็น โดยมีรายละเอียดของแต่ละฉบับ
ที่แตกต่างกัน ดังนี้

¹

Andrew W. Halpin, Theory and Research in administration

(New York : Macmillan Co., 1966), pp.88-89.

003299

ฉบับ ก. มีแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดละ 30 ข้อ รวม 60 ข้อ
ชุดแรก เป็นแบบสอบถามสำหรับประเมินพฤติกรรมของ
ผู้บริหารที่มีต่ออาจารย์ ชุดหลัง เป็นแบบสอบถามสำหรับ
ประเมินพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีต่อนิสิตนักศึกษา ทั้งสอง
ชุดเป็นไปตามแนวแบบสอบถาม LBDQ ของ
Halpin ซึ่งมีข้อ 1-15 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้าน
กิจกรรมด้าน ข้อ 16-30 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้าน
สัมพันธภาพ

ฉบับ ข. มีแบบสอบถาม 30 ข้อ เป็นแบบสอบถามสำหรับประเมิน
พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารที่มีต่ออาจารย์
ข้อ 1-15 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านกิจกรรมด้าน ข้อ
16-30 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ

ฉบับ ค. มีแบบสอบถาม 30 ข้อ เป็นแบบสอบถามสำหรับประเมิน
พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารที่มีต่อนิสิตนักศึกษา
ข้อ 1-15 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านกิจกรรมด้าน ข้อ
16-30 ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากรโดยนำไปส่งให้คณา
ตนเองและการส่งผ่านผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาประจำสถาบันอุดมศึกษา และให้ผู้ตอบ
ส่งกลับทางไปรษณีย์โดยผู้วิจัยได้ติดดวงตราไปรษณียากรให้ก่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมารวบรวมเป็นกลุ่มจำแนกตามฉบับ
แล้ววิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และ
หาการยล

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการบริหาร เมื่อตรวจให้คะแนนพฤติกรรม
คานกิจสัมพันธ์ คานสัมพันธ์ภาพ และรวมทั้งสองคานแล้ว
วิเคราะห์โดยการหาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และทีเทส (t-test)

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น 5 บท บรรณานุกรมและ
ภาคผนวก คือ

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ขอบจำกัดของการวิจัย ข้อตกลง
เบื้องต้น คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย และวิธี
ดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง กิจการนิสิต
นักศึกษานักศึกษา พฤติกรรมทางการบริหารและการใช้แบบสอบถาม LBDO ในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง
ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ลำดับการเสนอผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ กล่าวโดยสรุปถึง
วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

บรรณานุกรม แสดงรายการหนังสือและเอกสารอื่นที่ใช้ในการวิจัย
ภาคผนวก ประกอบด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยและข้อมูลที่ใช่
ในการคำนวณผลการวิจัย.